

Krzysztof Chachaj

„BIBLIOTEKARZ LUBELSKI” (1956-2011) – PRÓBA ANALIZY ZAWARTOŚCI

„Bibliotekarz Lubelski” to branżowe, regionalne czasopismo bibliotekarskie, w którym omawiana jest szeroko rozumiana problematyka bibliotekoznawcza i księgoznawcza. Przez całą swoją 55-letnią historię prezentował wspomniane zagadnienia, zarówno w aspekcie historycznym, jak i teoretycznym. Dokumentował fakty z życia bibliotek lubelskich oraz terenowych, był forum do dyskusji, wymiany doświadczeń, miejscem wspomnień.

Idea powołania do życia fachowego czasopisma bibliotekarskiego służącego informacją, pomocą warsztatową i metodyczną, pojawiła się w okresie tzw. odwilży. Wskutek zmian politycznych zaistniała możliwość rozwijania życia społeczno-kulturalnego, a co za tym idzie również wydawania różnorodnych publikacji¹. Po połączeniu w 1955 r. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej z Miejską Biblioteką Publiczną utworzono Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie (dalej WiMBP). Mając na uwadze potrzebę krzewienia czytelnictwa i propagowania książki bibliotekarze z WiMBP oraz bibliotek powiatowych utworzyli komitet redakcyjny i skierowali do urzędu cenzorskiego prośbę o zezwolenie na druk periodyku bibliotekarskiego. Uzyskano zgodę na wydawanie czasopisma o objętości jednego arkusza wydawniczego, w formacie B5².

We wstępie do nr 1, wydanego w lipcu 1956 r., napisano: „Już od kilku lat pracujemy nad rozwinięciem szerszej propagandy książki, nad prowadzeniem zorganizowanego czytelnictwa nad zwiększeniem poczytności literatury społeczno-politycznej, popularno-naukowej i rolniczej”. Z założenia „Bibliotekarz Lubelski” miał być czasopismem tworzonym przez i dla bibliotekarzy. Jego zawartość tematyczną scharakteryzowano w następujący sposób: „Będzie ono odbiciem naszych prac, naszych perspektyw, planów, i naszych dążeń. Spotkamy się tu z wymianą doświadczeń, z wzajemną oceną i krytyką naszej pracy, naszych metod, naszych pomocy propagandowych, instruktarzu”. Czasopismo było skierowane do bibliotekarzy z terenowych bibliotek publicznych woj. lubelskiego, co znalazło odzwierciedlenie w podtytule: „kwartalnik poświęcony sprawom bibliotek powszechnych województwa lubelskiego”.

Początki czasopisma były niezwykle trudne. Oprócz problemów czysto materialnych (tj. brak funduszy na redagowanie pisma, papieru i materiałów drukarskich) redakcja była poddana presji politycznej, nie miała też wyraźnie sprecyzowanej linii tematycznej, o czym świadczy chociażby informacja podana we wstępie do nr 2 (z 1956 r.): „Bibliotekarz Lubelski” szuka wciąż jeszcze właściwej drogi (...) Jest to nadal egzemplarz eksperymentalny”. Jako główny cel działalności podkre-

¹ T. Kisielewski, *Październik 1956 – punkt odniesienia: mozaika faktów i poglądów: impresje historyczne*, Warszawa 2001, s. 30-31.

² S. Jarzębowska, *Czterdzieści lat „Bibliotekarza Lubelskiego” – słowo od redaktora*, „Bibliotekarz Lubelski”, R. 41, 1996, nr 127.

ślano propagandę książki, sprawy związane z czytelnictwem, głównie w małych miasteczkach i na wsiach.

Artykuły opublikowane w pierwszych numerach dotyczyły, jak to wówczas nazywano, propagandy książki. Pisano więc o działalności zespołów czytelniczych, funkcjonujących przy bibliotekach gromadzkich, informowano o wspólnym czytaniu literatury³, niekiedy opisywano ciekawostki z życia i działalności bibliotek⁴. Ani tematyka tych artykułów, ani formy działalności nie były atrakcyjne i rozwojowe, tym bardziej, że działalność bibliotek nie przypominała w niczym tej, z którą spotykamy się dziś. Polegała raczej na wykonywaniu zadań propagandowych i daleka była od jakichkolwiek form animacji kultury, pracy z czytelnikiem, współpracy ze środowiskiem.

Wyraźne zmiany i formowanie się linii tematycznej czasopisma nastąpiły jednak szybko. We wstępie do nr 3 z 1956 r. znalazła się następująca deklaracja: „>>Bibliotekarz Lubelski<< będzie służył pomocą w szkoleniu zawodowym bibliotekarzy terenowych, będzie rozwijał, pogłębiał tematykę seminariów szkoleniowych, będzie publikował interesujące doświadczenia czytelnicze Kolegów (...) będzie wreszcie ogłaszał wyniki prac badawczych Działu Instrukcyjno-Methodycznego i zaznajamiał z ciekawymi pozycjami księgozbiorów naukowych”. Konkretne zaś postulaty sformułowała, pełniąc funkcję wicedyrektora WiMBP i redaktora naczelnego pisma – Maria Gawarecka. Dostrzegła nie tylko niedostatki tematyczne i merytoryczne czasopisma, ale głównie uwikłanie w propagandę polityczną. Zwróciła również uwagę na potrzebę zmian w organizacji bibliotek, pracy i szkoleń bibliotekarzy. Poddała krytyce dotychczasowe formy działalności bibliotekarskiej, polegające na uprawianiu (w różnych formach) propagandy politycznej, wychowywaniu człowieka wg modelu stalinowskiego, lansowaniu literatury „traktorowo-buraczanej”. Efekty tych działań były odwrotne do zamierzonych. Narastało zniechęcenie czytelników, brak zaufania do słowa drukowanego, czytanie „na siłę” lub jedynie dzieł klasyków literatury. Autorka postulowała konieczność pracy z czytelnikiem indywidualnym „dopiero właściwie postawiona praca z czytelnikiem indywidualnym przygotuje grunt do prac w grupach, kolektywach (...) z dotychczasowej masowej pracy propagandowej przechodzimy do działalności informacyjno-bibliograficznej”⁵.

W związku z tym zadaniem priorytetowym było tworzenie właściwego warsztatu pracy dla bibliotekarza to znaczy biblioteczki podręcznej, prowadzenie katalogu rzeczowego, kartotek zagadnieniowych, opracowywanie zestawień bibliograficznych, prowadzenie zeszytu lub kartoteki kwerend oraz właściwe opracowanie księgozbioru. Od bibliotekarza zaś oczekuje się sondowania zainteresowań, potrzeb czytelniczych, informowania o dostępności i dostarczania potrzebnych materiałów. Przede wszystkim jednak umiejętności posługiwania się materiałem informacyjnym, bibliograficznym, a także rozwoju, doskonalenia się, podnoszenia kwalifikacji. Postulaty te stały się wyznacznikiem zarówno linii tematycznej dla czasopisma, jak też dla pracy bibliotek i bibliotekarzy.

³ Zob. W. Strzelecka, *Praca zespołu żywego słowa przy Gromadzkiej Bibliotece Publicznej w Wojcieszkowie pow. Łuków*, tamże, R. 1, 1956, nr 2, s. 5-7.

⁴ Zob. W. Naklicki, M. Jungowa, *Poznajemy naszych czytelników*, tamże, R. 1, 1956, nr 1, s. 11-12.

⁵ M. Gawarecka, *Nowe drogi publicznych bibliotek powszechnych*, tamże, R. 1, 1956, nr 3, s. 3-4.

Rozpoczęto tworzenie rubryk tematycznych z zamiarem uporządkowanej prezentacji poszczególnych materiałów. W „Kąciku Służby Informacyjno-Bibliograficznej” pojawiły się pierwsze tematyczne zestawienia bibliograficzne mające ułatwić bibliotekarzom tworzenie warsztatu pracy. Jednocześnie była to też forma instruktarzu sporządzania opisów bibliograficznych. Kącik ten pojawił się tylko w nr 3 z 1956 r. i nie był kontynuowany⁶. Problematykę warsztatową, zapowiedzi szkoleń czy też ich podsumowania przedstawiano w rubrykach: „Rozmawiamy o szkoleniu”⁷, „Biblioteczka szkoleniowa”⁸, „Dyskusje o sprawach bibliograficznych”. Również i te rubryki nie funkcjonowały dłużej niż w dwóch, trzech numerach.

Działalność regionalna biblioteki, gromadzenie, udostępnianie informacji o regionie, są kolejnymi istotnymi tematami, zarówno w pracy bibliotek, jak i na łamach „Bibliotekarza Lubelskiego”. W połączonych numerach 5-7 z 1957 r. opublikowano komunikat będący zachętą do gromadzenia przez biblioteki materiałów, zarówno wydawnictw zwartych, jak też artykułów, wycinków prasowych, druków ulotnych związanych z dziejami danego regionu, powiatu. Jest to zapowiedź powstającej i publikowanej w następnych zeszytach „Bibliotekarza Lubelskiego” kartoteki regionalnej⁹. W 1959 r. M. Gawarecka omówiła tematykę biblioteki jako ośrodka regionalnego. Zwróciła uwagę na potrzebę gromadzenia materiałów o tematyce regionalnej (zarówno literatury popularnonaukowej, jak też literatury pięknej o charakterze regionalnym), szczególnie zaś wydawnictw monograficznych, pryczytnarskich, a także informacyjnych i encyklopedycznych oraz tworzenia kartotek regionalnych. Konieczne było, jej zdaniem, organizowanie wokół biblioteki środowiska regionalnego, skupianie ludzi chętnych do współpracy, a przede wszystkim rozbudzenie zainteresowania sprawami regionalizmu wśród szerokiej rzeszy odbiorców¹⁰. Biblioteka ma więc odgrywać z jednej strony rolę źródła informacji o miejscowości, z drugiej zaś być animatorem wydarzeń, imprez związanych z regionem. Ma być elementem szerszej pojętej tożsamości kulturowej i społecznej regionu. Problematykę działalności bibliotek w regionie, współpracy między instytucjami społeczno-kulturalnymi opisywano w rubryce „W kręgu pracy terenowej”¹¹.

Interesująco zapowiadał się cykl pt. „Z Teki szperacza”, na który złożyło się kilka artykułów opisujących ciekawostki biblioteczne. Był on zapowiedzią późniejszych, obszerniejszych artykułów dotyczących historii książki i bibliotekarstwa na Lubelszczyźnie. Po trzech latach zaprzestano opracowywania tematyki pod tym tytułem.

⁶ W latach 1957-1976 WiMBP w Lublinie wydawała bowiem odrębne czasopismo: „Biuletyn Służby Informacyjno Bibliograficznej (1957-1961), od 1961 r. zmieniono tytuł na „Biblioteczna Służba Informacyjna Województwa Lubelskiego”. Zamieszczano w nim zestawienia bibliograficzne dotyczące Lubelszczyzny.

⁷ J. Kaczyński, *Szkolenie bibliotekarzy gromadzkich i małomiejskich*, „Bibliotekarz Lubelski”, R. 3, 1958, nr 3/4, s. 12-16.

⁸ *Jeszcze o epice : sprawozdanie z II cz. konwersatorium poświęconego zagadnieniom epiki przeprowadzonego przez prof. Czesława Zgorzelskiego*, tamże, R. 3, 1958, nr 1/2, s. 15-16.

⁹ Z. M., *Tworzymy katalogi i kartoteki regionalne*, tamże, R. 2, 1957, nr 5, 6, 7, s. 35-36.

¹⁰ M. Gawarecka, *Umacnianie bibliotek jako ośrodków regionalnych*, tamże, R. 4, 1959, nr 4, s. 2-4.

¹¹ *Sprzymierzeńcy biblioteki (na marginesie współpracy ze Związkiem Młodzieży Wiejskiej)*, tamże, R. 4, 1959, nr 4, s. 13-15.

W pierwszych latach ukazywania się „Bibliotekarza Lubelskiego” zarysują się więc wyraźnie dwa filary tematyczne: służba informacyjno-bibliograficzna (organizacja warsztatu, przygotowanie szkolenie kadr) oraz działalność regionalna (gromadzenie materiałów). Redaktorzy, zwłaszcza M. Gawarecka, postulowali na łamach czasopisma potrzebę organizowania, rozwijania warsztatu bibliotekarskiego, a także uczyli, w jaki sposób prowadzić działalność regionalną. Artykuły publikowane w czasopiśmie dotyczyły więc zarówno spraw warsztatowych, jak też szkoleń dla bibliotekarzy. Uzupełnienie stanowią artykuły dotyczące zbiorów WiMBP, najpierw w formie ciekawostek, przechodząc z czasem w coraz bardziej rozbudowane artykuły opisujące poszczególne rodzaje zbiorów. Od 1958 r. są publikowane na łamach czasopisma nowości wydawnicze (w formie rubryki o tym tytule) oraz coraz bardziej rozbudowywana kartoteka regionalna. Stanowiła ona zaczątek prowadzonej od roku 1969 *Bibliografii Lubelszczyzny*.

Pod koniec lat pięćdziesiątych coraz wyraźniej zarysowuje się tendencja do wydawania numerów monograficznych i jubileuszowych. Fakt ten był podyktowany w dużej mierze względami politycznymi. W latach sześćdziesiątych XX w. bowiem miała miejsce swoista kumulacja jubileuszy i rocznic, zarówno bibliotekarskich, jak też państwowych, świętowanych, jak wiadomo z ogromną pompą przez ówczesną władzę. Numerów monograficznych wydano do końca lat siedemdziesiątych XX w. aż 14. Tematami wiodącymi były jubileusze bibliotek m.in. Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lubartowie¹², Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łukowie¹³, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie¹⁴. Wiele miejsca poświęcono także Józefowi I. Kraszewskiemu¹⁵, kształtowaniu się władzy ludowej¹⁶, Tysiącleciu Państwa Polskiego¹⁷, 50-leciu Rewolucji Październikowej¹⁸.

Poprawność polityczna nie szła jednak w parze z oczekiwaniami czytelników i poczytnością czasopisma, tym bardziej nie wpłynęła na rozwój merytoryczny pisma. Warto zauważyć, że obok artykułów zaangażowanych politycznie, pojawiały się tym czasie również wartościowe artykuły *stricto* bibliotekarskie. Pisano m.in. o bibliotecznej służbie informacyjnej¹⁹, rękopisach ze zbiorów WiMBP²⁰ (zwłaszcza korespondencji pisarzy). Pojawił się również (w nr 3-4 1966) pomysł publikowania na łamach „Bibliotekarza...” cyklu artykułów na temat historii poszcze-

¹² W. Ziębina, *Pierwsza biblioteka w Lubartowie jej rozwój*, tamże, R. 4, 1959, nr 3, s. 3-8.

¹³ M. Kiernicka, *Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Łukowie w okresie 60-lecia (1908-1968)*, tamże, R. 13, 1968, nr 1/2, s. 4-23.

¹⁴ Numery 1-2 z 1967 roku tworzą zeszyt jubileuszowy, zob. też: M. Gawarecka, J. Grabowska, *Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w 25-leciu*, tamże, R.13, 1968, nr 3/4, s. 8-14.

¹⁵ Cały rocznik 1962 (nr 1-3) jest poświęcony Józefowi I. Kraszewskiemu.

¹⁶ *Początki władzy ludowej na Ziemi Lubelskiej*, „Bibliotekarz Lubelski”, R.10, 1965, nr 1/2, s. 4-28.

¹⁷ I. Strelnikowa, *Postępowe tradycje Lubelszczyzny: (Wystawa w Bibliotece im. H. Łopacińskiego)*, tamże, R.11, 1966, nr 1/2, s. 4-21.

¹⁸ T. Jeziorski, J. Staniewska, J. Wiktorowicz, *50 lat Wielkiego Października*, tamże, R.12, 1967, nr 3/4, s. 4-11.

¹⁹ W. Baszyńska, *Biblioteczna służba informacyjna podstawą nowoczesnej biblioteki*, tamże, R. 7, 1962, nr 4, s. 2-5.

²⁰ W. Szwarcówna, M. Łuszczynska, *Rysunki, autografy, listy*, tamże, R. 7, 1962, nr 1/3, s. 24-29.

gólnych bibliotek powiatowych, miejskich. Rozpoczęto od artykułu o Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chełmie²¹. Stałym punktem czasopisma były publikowane od 1968 r. artykuły biograficzne (zarówno w formie wspomnień, nekrologów, jak też wywiadów z osobami żyjącymi) dotyczące bibliotekarzy i ludzi związanych z książką z Lubelszczyzny²². Do roku 2010 opublikowano ich ponad sto.

Trzynastcie lat od ukazania się pierwszego numeru „Bibliotekarza Lubelskiego” dokonano podsumowania dotychczasowej działalności, a także zaprezentowano plany na przyszłość²³. Nakreślono koncepcję czasopisma, według której tematyka artykułów dotyczyć miała ogólnych problemów bibliotekarskich, działalności bieżącej bibliotek, historii książek, zbiorów, bibliotek sylwetek bibliotekarzy. Miały być również publikowane kroniki: z życia bibliotek, z działalności SBP, z działalności bibliofilów²⁴. W celu poznania opinii na temat czasopisma, w 1969 r. przygotowano ankietę i rozesłano ją czytelnikom. Ze zgromadzonych informacji wynikało, że dużym zainteresowaniem cieszyły się artykuły omawiające tematykę regionalną, historię książki, przedstawiające zbiorów bibliotecznych. Zwracano też uwagę na artykuły o bibliotekach terenowych, warunkach pracy i osiągnięciach oraz sylwetkach bibliotekarzy. Czytelnicy pisma zgłaszali potrzebę prowadzenia kronik wydarzeń dotyczących życia bibliotek, działalności oddziałów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, kół bibliofilskich, artykułów o współpracy z bibliotekami szkolnymi, zakładowymi, związkowymi. Postulowano również zwiększenie liczby materiałów ilustracyjnych (które były często wykorzystywane do wystaw) i kontynuowanie tematyki regionalnej²⁵. Jednocześnie redakcja ponowiła apel do czytelników o nadsyłanie artykułów, komunikatów, wspomnień. Zasugerowała też potrzebę szerszego spojrzenia na bibliotekę, pisanie o jej pracy nie tylko od strony suchych faktów, danych statystycznych, ale również opisu jej dziejów, rozwoju, stanu obecnego, tj. zasobu, usług, sposobów i metod pracy, z czytelnikiem, zainteresowań, potrzeb czytelników, współpracy ze środowiskiem.

W latach siedemdziesiątych tematyka poruszana na łamach „Bibliotekarza Lubelskiego” dotyczyła szerokiego wachlarza spraw i problemów bibliotekarskich. Poruszano kwestie zakupu książek²⁶, wypożyczania międzybibliotecznego²⁷, informacji naukowej²⁸, potrzeby gromadzenia i upowszechniania zbiorów audiowizual-

²¹ A. Piwowarczyk, *Z dziejów Biblioteki Miejskiej w Chełmie*, tamże, 1966, nr 3/4, s. 4-30.

²² T. Smołka, *Ze wspomnień o doktorze Zygmuncie Klukowskim*, tamże, R. 6, 1961, nr 1/4, s. 22-25; E. Ścibor, *Życie i działalność społeczno-obywatelska Leona Przanowskiego (1844-1924)*, tamże, R. 53, 2010, s. 49-64.

²³ Zesp. red. *Słowo wstępne o Bibliotekarzu Lubelskim*, tamże, R. 14, 1969, nr 1-2, s. [3] - 5.

²⁴ Od nr 1-2 z 1969 wchodził kroniki wydarzeń: *Z życia bibliotek*, *Z życia SBP*, *Z życia bibliofilów*.

²⁵ Redakcja, *Słowo wstępne*, „Bibliotekarz Lubelski”, R. 14, 1969, nr 3/4 s. 3-4.

²⁶ Z. Bieleń, *Polityka zakupu literatury społeczno-politycznej przez biblioteki publiczne województwa lubelskiego*, tamże, R. 20, 1975, nr 1/2, s. 12-20.

²⁷ W. Pazura, *Formy działania wypożyczalni międzybibliotecznej w WBP*, tamże, R. 23, 1978, nr 2, s. 7-8.

²⁸ B. Meleszczuk, *Biblioteki publiczne a problemy informacji*, tamże, R. 23, 1978, nr 4, s. 3-5.

nych²⁹, a także budownictwa bibliotecznego na Lubelszczyźnie, współpracy między bibliotekami. Kontynuowano również omawianie zbiorów WiMBP im. H. Łopacińskiego. Na bazie tych zbiorów powstał interesujący cykl artykułów „Z historii drukarstwa lubelskiego”³⁰. Zostały w nim opisane najstarsze oficyny wydawnicze z Lublina i Lubelszczyzny oraz ich publikacje dostępne w Bibliotece. Pojawił się także cykl „Czasopisma w zbiorach biblioteki Łopacińskiego”, składający się z czterech obszernych artykułów omawiających prasę lubelską od 1803 do 1974 r.³¹

Ważnym wydarzeniem o znaczeniu ogólnopolskim był przygotowany w 1974 r. w Warszawie cykl wystaw pt. Panorama województw. Jego celem była prezentacja dorobku i osiągnięć poszczególnych województw w działalności społecznej, kulturalnej w latach 1944-74. W styczniu tego roku WiMBP w Lublinie, przedstawiła w formie stałej ekspozycji zatytułowanej „Lubliniana w zbiorach Biblioteki im. Łopacińskiego” zasób biblioteki i jej dzieje³². Zaprezentowano postać patrona Biblioteki, jego zainteresowania i dokonania naukowe, ich znaczenie dla biblioteki, miasta, regionu. Przedstawiono też dawne i współczesne drukarstwo Lubelszczyzny. Na łamach czasopisma sporo miejsca poświęcano również na omówienia konkursów, wystaw, badań ankietowych, szkoleń³³. Tradycją periodyku stały się prezentacje sylwetek bibliotekarzy.

W związku z wprowadzoną w 1975 r. reformą administracji państwowej, w wyniku której doszło do znaczących zmian w bibliotekarstwie, pojawiło się wiele artykułów (komentarzy) omawiających sytuację bibliotek na Lubelszczyźnie w nowej rzeczywistości. Dotyczyły one głównie zmian w organizacji i funkcjonowaniu bibliotek oraz planów na przyszłość³⁴. Reforma spowodowała zmiany nie tylko w bibliotekach, dotyczyła też bezpośrednio samego czasopisma. Zmianie uległ podtytuł („Kwartalnik bibliotek publicznych województwa lubelskiego” zmieniono na „Kwartalnik bibliotek publicznych”), skład redakcyjny, który tworzyli pracownicy WBP oraz przedstawiciele wojewódzkich bibliotek publicznych z Białej Podlaskiej, Chełma i Zamościa. Niedługo potem została zmieniona również szata graficzna

²⁹ Z. Bielen, *Zbiory audiowizualne w bibliotekach*, tamże, R. 22, 1977, nr 4, s. 7-11; tenże, *Udostępnianie zbiorów audiowizualnych*, tamże, R. 23, 1978, nr 1, s. 7-9.

³⁰ W. Szwarcońska, *Drukarnstwo Zamojskie od XVI do XVII wieku*, tamże, R. 15, 1970, nr 3/4, s. 13-28; I. Strelnikowa, *Drukarnstwo Lubelskie w XVI i XVII wieku*, tamże, R. 16, 1971, nr 3/4 s. 14-31; taż, *Lubelska drukarnia jezuicka (1683-1773)*, tamże, R. 18, 1973, nr 1-2, s. 7-18; taż, *Drukarnia Trynitarzy w Lublinie*, tamże, R. 19, 1974, nr 3-4, s. 15-32.

³¹ H. Wolska, *Czasopisma lubelskie w zbiorach Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie (1803-1904)*, tamże, R. 14, 1969, nr 1/2, s. 8-11; taż, *Czasopisma lubelskie w zbiorach Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie : (1905-1918)*, tamże R. 15, 1970 nr 3/4, s. 7-12; taż, *Czasopisma lubelskie w zbiorach Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie : (1981-1944)*, tamże, R. 17, 1972, nr 3/4, s. 7-18; taż, *Czasopisma lubelskie w zbiorach Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie : (1944-1974)*, tamże, R. 19, 1974, nr 3/4, s. 10-14.

³² *Lubliniana w zbiorach Biblioteki im. Łopacińskiego*, oprac. W. Szwarcońska, tamże, R. 19, 1974, nr 1/2, s. 21-29.

³³ *Dzieje sławy oręża polskiego : (plon konkursu)*, oprac. A. Platto, tamże, R. 17, 1972, nr 2, s. 23-25; I. Strelnikowa, *Wystawa druków lubelskich 1630-1864*, tamże, R. 22 1977, nr 4, s.12-15; J. Głowacka, *Refleksje poankietowe, ankietę pt. "Co sądzisz o pracy biblioteki, z której usług obecnie korzystasz?"*; (woj. białkopodlaskie), tamże, R. 22 1977, nr 3, s. 13.

³⁴ S. Jarzębowska, *Biblioteki publiczne województwa lubelskiego po zmianach podziału administracyjnego państwa*, tamże, R. 20, 1975, nr 3/4, s. 3-6; *Biblioteki publiczne województwa białkopodlaskiego, chełmskiego i zamojskiego po zmianach podziału administracyjnego państwa*, tamże, R. 21, 1976, nr 1/2, s. 4-10.

W latach osiemdziesiątych XX w. redakcja kontynuowała omawianą wcześniej tematykę. Pisano o upowszechnianiu książki (głównie historycznej i rolniczej), informacji naukowej, postaci patrona Biblioteki Hieronima Łopacińskiego. Szczegółowo omówiono dwa realizowane przez WBP programy: rozwoju i umocnienia bibliotek gminnych (zainicjowanego przez Ministerstwo Kultury), mającego na celu wyłonienie wzorowej biblioteki w województwie³⁵ oraz programu upowszechniania książki historycznej³⁶ (opracowanego przez instruktorów WBP). W związku z tym na łamach czasopisma został przedstawiony cykl artykułów „Zaopatrzenie w literaturę historyczną i jej wykorzystanie w wybranych bibliotekach publicznych woj. lubelskiego”³⁷ (składał się on z 4 części, w których omówiono poszczególne etapy realizacji programu). Zainicjowano również pomysł prezentacji poszczególnych działów WBP, poczynawszy od Działu Zbiorów Specjalnych³⁸, następnie przedstawiono Dział Gromadzenia i Opracowania³⁹, Dział Informacyjno-Bibliograficzny⁴⁰. Konsekwentnie prezentowano bogate zasoby WBP, pisano m.in. o zbiorach czasopiśmienniczych⁴¹, mikrofilmach⁴², zbiorach związanych ze znanymi osobami⁴³ (np. „Sobieszciana w zbiorach WBP”). Na bieżąco opisywano też nabytki Biblioteki, głównie starodruki, rękopisy. Obszernie zaprezentowano też historię i działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na Lubelszczyźnie⁴⁴. Stały element stanowią artykuły biograficzne oraz „Kronika za rok...”. W 1986 r. opracowano i wydano *Spis treści „Bibliotekarza Lubelskiego za lata 1956-1986”*⁴⁵.

Kolejne dziesięciolecie przyniosło ze sobą wiele zmian społecznych, politycznych i gospodarczych. Redakcja, po raz kolejny, zwróciła się do czytelników z prośbą o nadsyłanie artykułów. Temat do refleksji został sformułowany postaci szeregu pytań odnoszących się do nowej rzeczywistości. Ich wspólnym mianowni-

³⁵ *Program rozwoju i umocnienia bibliotek gminnych do 1985 roku*, oprac. Z. Bieliń, tamże, R. 26, 1981, nr 1/2, s. 3-13.

³⁶ Z. Dąbek, *Upowszechniamy książki historyczne*, tamże, nr 3/4, s. 15-18.

³⁷ Z. Bieliń, *Zaopatrzenie w literaturę historyczną i jej wykorzystanie w wybranych bibliotekach publicznych woj. lubelskiego (I)*, tamże, R. 28, 1983, nr 1/4, s. 3-13; tenże. *Zaopatrzenie w literaturę... (II)*, tamże, R. 29, 1984, nr 1/4, s. 3-10; tenże. *Zaopatrzenie w literaturę... (III)*, tamże, R. 30, 1985, nr 116, s. 3-7; tenże. *Zaopatrzenie w literaturę... (IV)*, tamże, R. 31, 1986, nr 117, s. 19-27.

³⁸ M. Łuszczynska, *Dział Zbiorów Specjalnych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie*, tamże, R. 28, 1983, nr 1/4, s. 35-48.

³⁹ A. Korzybcha Anna, *Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów WBP*, tamże, R. 28, 1983, nr 1/4, s. 49-51.

⁴⁰ W. Baszyńska, *Dział Informacyjno-Bibliograficzny Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie*, tamże, R. 30, 1985, nr 116, s. 30-33.

⁴¹ W. Pazura, *Polskie zbiory czasopiśmiennicze Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie : (Charakterystyka ilościowo-merytoryczna)*, tamże, R. 28, 1983, nr 1/4, s. 26-34.

⁴² I. Strelnikowa, *Mikrofilmy w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. H. Łopacińskiego*, tamże, R. 31, 1986, nr 1/4, s. 40-42.

⁴³ W. Szwarówna, „Sobieszciana” w zbiorach specjalnych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego : (wybór), tamże, R. 30, 1985, nr 116, s. 8-16.

⁴⁴ J. Smolarz, *Półwiecze organizacji bibliotekarskiej na Lubelszczyźnie 1935-1953*, tamże R. 32, 1987, nr 118, s. 3-13.

⁴⁵ *Bibliotekarz Lubelski. Spis treści roczników 1956-1986*, oprac. H. Wolska, T. Zabielska. Dod. do „Bibliotekarza Lubelskiego” 1986.

kiem było pytanie *Czy sprostamy wyzwaniu naszych czasów?* W 1992 r. na łamach „Bibliotekarza Lubelskiego” dokonano obszernych podsumowań: S. Jarzębowska opisała działalność oraz funkcje bibliotek publicznych po reformie administracji państwowej 1975⁴⁶. Z. Bieleń i J. Gajewski poddali analizie działalność bibliotek publicznych w latach 1975-1990, omówili sieć bibliotek pod względem lokali, kadry, czytelnictwa, upowszechniania książki, bilansu zakupów książek w woj. lubelskim⁴⁷. Analizie poddano także działalność Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białej Podlaskiej, Chełmie oraz bibliotek publicznych woj. zamojskiego. Przeanalizowano sprawy związane z lokalami, wyposażeniem bibliotek, kadrami, zbiorami, a także problematyką udostępniania zbiorów i upowszechniania książki. Przeprowadzono badania dotyczące form, sposobów i zakresu przysposobienia czytelniczego w bibliotekach, głównie dziecięcych, a także badania ankietowe dotyczące czytelnictwa⁴⁸.

W latach dziewięćdziesiątych objętość czasopisma wzrosła do ponad sześćdziesięciu stron. Publikowano coraz więcej artykułów o charakterze monograficznym, często wykraczających poza sprawy regionalne, analizujących w szerszym kontekście historię książki⁴⁹, dzieje drukarstwa polskiego (jakiś ważny dokument⁵⁰, księgozbiór znanej osoby, kariery drukarzy w Rzeczypospolitej⁵¹). Koniec lat dziewięćdziesiątych XX w. był nacechowany szybkim rozwojem technologii komputerowych, informatyzacją bibliotek, a także nowym spojrzeniem na problematykę wizerunku instytucji, relacji bibliotekarz-użytkownik. Zagadnienia te znalazły również odzwierciedlenie w publikacjach prezentowanych na łamach „Bibliotekarza...”⁵².

W 1996 r. opracowano kolejny *Spis treści „Bibliotekarza Lubelskiego” za lata 1986-1995*⁵³. Ciekawą inicjatywą było też powołanie do życia, w listopadzie 1989 r., Kolegium Heraldycznego działającego przy WBP, które obecnie zawiesiło działalność.

⁴⁶ S. Jarzębowska, *Lubelskie biblioteki publiczne i ich funkcja w ostatnich kilkunastu latach*, „Bibliotekarz Lubelski”, R. 37, 1992, nr 123, s. 42-48.

⁴⁷ Z. Bieleń, J. Gajewski, *Biblioteki publiczne woj. lubelskiego w latach 1975-1990*, tamże, R. 37, 1992, nr 123, s. 4-9.

⁴⁸ Z. Szumiło, *Z problemów przysposobienia czytelniczego w bibliotekach publicznych województwa lubelskiego*, tamże, R. 35, 1990, nr 121, s. 43-45.

⁴⁹ W. Jakson, *Człowiek wobec śmierci w XVII – XVIII w. Poradniki dobrego umierania*, tamże, R. 38, 1993, nr 124, s. 18-29.

⁵⁰ J. Dobryńczuk, *Mineja : księga liturgiczna bizantyjsko-słowiańska z księgozbioru Seminarium Chełmskiego*, tamże, R. 38, 1993, nr 124, s. 34-35.

⁵¹ W. Jakson, *Kariery drukarzy polskich w Rzeczypospolitej Szlacheckiej i poza jej granicami*, tamże, R. 37, 1992, s. 10-17.

⁵² W. Jakson, *Próba włączenia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie do komputerowego systemu informacji bibliotek lubelskich uczelni. Doświadczenia i refleksje*, tamże, R. 40, 1995, nr 126, s. 3-5; M. Rydz, *Strategia i cele komputeryzacji WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie*, tamże, R. 41, 1996, nr 127, s. 56-60; W. Jakson, *Główne czynniki rozwoju Biblioteki im. H. Łopacińskiego w Lublinie w końcu XX i na początku XXI w.*, tamże, R. 42, 1997, nr 128, s. 13-20; E. Hadrian, *Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w orientacji marketingowej. O potrzebie badań marketingowych*, tamże, R. 42, 1997, nr 128, s. 21-23.

⁵³ *Bibliotekarz Lubelski. Spis treści roczników 1986-1995*, oprac. H. Wolska, T. Zabielska. Dod. do „Bibliotekarza Lubelskiego” 1996.

Między rokiem 1997 a 2000 nastąpiła przerwa w ukazywaniu się czasopiśma. Rocznik 43 z 2000 r. pojawił się w nowej szacie graficznej i objętości powiększonej do ponad 100 stron. W związku z 140. rocznicą urodzin Hieronima Łopacińskiego część numeru była poświęcona osobie Łopacińskiego⁵⁴, a także Bibliotece Jego imienia (głównie działalności w okresie okupacji oraz obszernie omówienie jej zbiorów specjalnych)⁵⁵.

Reaktywowany „Bibliotekarz...” to nie tylko zmiana szaty graficznej i objętości, lecz przede wszystkim dostosowanie treści do nowych wyzwań oraz problemów bibliotek i bibliotekarstwa. Zmiany sytuacji społecznej i politycznej wzrost zainteresowania sprawami lokalnymi, potrzeba promocji, rozwoju pociągają za sobą wzrost zainteresowania sprawami regionalnymi⁵⁶. W konsekwencji nastąpiła reorganizacja warsztatu informacyjno-bibliograficznego bibliotek, opracowanie i udostępnianie źródeł informacji dotyczących regionu. Rozwój społeczeństwa informacyjnego spowodował konieczność zmiany sposobu dostępu do informacji, potrzebę tworzenia źródeł elektronicznych udostępnianych w Internecie. Problematyka działalności regionalnej bibliotek naukowych, a zwłaszcza WBP, jej zbiory regionalne, warsztat informacyjny i oferta znalazły odzwierciedlenie na łamach czasopiśma⁵⁷. Podkreślono rolę i znaczenie czasopism regionalnych w działalności informacyjnej⁵⁸. Ogromne znaczenie naukowe i informacyjne posiada bibliografia regionalna, w omawianym przypadku „Bibliografia Lubelszczyzny”. Jej historia, rozwój, zawartość i plany wydawnicze znalazły również obszernie omówione na łamach jednego z numerów⁵⁹. Kontynuowano również prezentowanie bogatych zbiorów WBP, głównie ekslibrisów⁶⁰, druków ulotnych, zbiorów ikonograficznych⁶¹. W kręgu zainteresowania znalazły się także księgozbiory ziemiańskie, biblioteki prywatne⁶² (ze szczególnym uwzględnieniem darów przekazanych WBP), pamiętniki⁶³ (opisane zarówno jako źródło informacji, jak i w szeroko pojętej refleksji historyczno-literac-

⁵⁴ Tamże.

⁵⁵ A. Mężyński, *Biblioteka im. Hieronima Łopacińskiego w trudnych dniach okupacji*, tamże, R. 43, 2000, nr 129, s. 41-50.

⁵⁶ M. Butkiewicz, *Biblioteki naukowe dla edukacji regionalnej*, tamże, R. 44, 2001 s. 55-60.

⁵⁷ J. D. Golec, *Rola i zadania Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego z uwzględnieniem funkcji regionalnej*, tamże, R. 50, 2007, s. 7-21.

⁵⁸ L. Głębińska, D. Wójcik, *Rola czasopism regionalnych i lokalnych w działalności informacyjno-bibliograficznej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie*, tamże, R. 51, 2008, s. 97-104.

⁵⁹ B. Lech-Jabłońska, *Bibliografia Lubelszczyzny – ogólna bibliografia regionalna okresu powojennego*, tamże, R. 52, 2009, s. 85-93.

⁶⁰ A. Oleszek, *Artystyczne spojrzenie na Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie – rzecz o ekslibrisie*, tamże, R. 52, 2009 s. 119-138.

⁶¹ A. Kasak, *Zbiory ikonograficzne Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w świetle lubelskich epizodów artystów 2. poł. XIX wieku*, tamże, R. 46, 2003, s. 57-96.

⁶² T. Chrzanowski, *Wspomnienie o Edwardzie Chrzanowskim i jego bibliotece*, tamże, R. 46, 2003, s. 141-149; J. Kozłowska-Chachaj, *Księgozbiory ziemiańskie na Lubelszczyźnie w XIX i XX w.*, tamże, R. 47, 2004, s. 61-81; A. Sitko, *Kajetan Kraszewski i jego biblioteka*, tamże, R. 51, 2008, s. 117-137.

⁶³ A. Pachocka, *Inny rodzaj fotografii – pamiętnik Marii z Rojowskich Przanowskiej*, tamże, R. 51, 2008, s. 153-176.

kiej) oraz kalendarze⁶⁴. Poruszono też problematykę produkcji wydawniczej okresu międzywojennego, głównie oficyn lwowskich⁶⁵, literatury popularnonaukowej dla dzieci i młodzieży w zbiorach biblioteki⁶⁶.

W związku z jubileuszem 100 rocznicy śmierci Hieronima Łopacińskiego⁶⁷ na łamach „Bibliotekarza...” pojawiło się kilka analiz, dotyczących m.in. jego działalności naukowej, życia (np. nieznaną dotąd autobiografia, korespondencja). Kolejny jubileusz 100-lecia Biblioteki stał się pretekstem do szerokiej badań i refleksji nad jej historią, a także zmianami organizacyjnymi, lokalowymi, kadrowymi. Efektem tych prac był cykl obszernych artykułów⁶⁸. Podkreślono także znaczenie i wkład Biblioteki w rozwój kultury i nauki miasta i regionu. Dokonano również analiz historycznych niektórych jej działów, np. Działu Zbiorów Specjalnych⁶⁹, Działu Opracowania Zbiorów⁷⁰, Czytelni Naukowej⁷¹, Czytelni Czasopism⁷², Ośrodek Informacji Europejskiej⁷³.

W każdym numerze są omawiane także najważniejsze wydarzenia z działalności Biblioteki czy to w postaci „Kroniki”, czy też obszerniejszych artykułów

⁶⁴ T. Karmelita, *Zabytkowe kalendarze w zbiorach Biblioteki Głównej Akademii Rolniczej w Lublinie*, tamże, R. 47, 2004, s. 81-94.

⁶⁵ J. Kozińska-Chachaj, *Lwowska księgarnia rodziny Gubrynowiczów i jej wydawnictwa w zbiorach WBP*, tamże, R. 48, 2005, s. 49-62; K. Chachaj, „Biblioteka Lwowska” – seria wydawnicza Towarzystwa Miłośników Przeszłości Lwowa w zbiorach WBP im. H. Łopacińskiego, tamże, R. 49, 2006, s. 73-88.

⁶⁶ M. Tomasiak, *XIX-wieczna literatura popularnonaukowa dla dzieci i młodzieży w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie*, tamże, R. 46, 2003, s. 97-122.

⁶⁷ E. Hadrian, *Rok Hieronima. Obchody Roku Hieronima Łopacińskiego w WBP*, tamże, R. 49, 2006, s. 47-57.

⁶⁸ Z. Bieleń, *Miejska Biblioteka Publiczna w Lublinie w latach 1939-1948*, tamże, R. 44, 2001, s. 3-25; Tenże, *Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Lublinie w latach 1950-1955*, tamże, R. 45, 2002, s. 3-46; tenże, *Biblioteka im. Hieronima Łopacińskiego w okresie wojny i okupacji 1939-1944*, tamże, R. 46, 2003, s. 7-40; tenże, *Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego od powstania do II wojny światowej*, tamże, R. 47, 2004, s. 7-42; tenże, *Powojenne losy Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego (do połączenia z Miejską Biblioteką Publiczną w 1948 r.)*, tamże, R. 48, 2005, s. 7-26; tenże, *Dzieje połączonej Miejskiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego (1948-1955)*, tamże, R. 49, 2006, s. 7-42; tenże, *Od WiMBP do WiMBP, czyli dzieje Biblioteki im. Hieronima Łopacińskiego w latach 1955-2001. Część I: lata 1955-1975*, tamże, R. 51, 2008, s. 7-84; tenże, *Od WiMBP do WiMBP... Część II: lata 1976-2001*, tamże, R. 52, 2009, s. 7-84.

⁶⁹ L. Ludorowski, *Czytelnia Działu Zbiorów Specjalnych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie*, tamże, R. 46, 2003, s. 41-56.

⁷⁰ A. Sułek, *Historia Działu Opracowania Zbiorów*, tamże, R. 50, 2007, s. 21-38.

⁷¹ K. Ciótek, *Jubileusz Czytelni Naukowej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego – 100 lat istnienia*, tamże, R. 50, 2007, s. 39-54.

⁷² M. Radwan, *Historia i współczesność Czytelni Czasopism Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego*, tamże, R. 51, 2008, s. 85-96.

⁷³ J. Chapska, *Informacja europejska w bibliotekach publicznych na podstawie działalności Ośrodka Informacji Europejskiej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie*, tamże, s. 105-116.

omawiających, np. wystawy⁷⁴. Sporo miejsca poświęcono omówieniu działalności lubelskich bibliotek naukowych (Akademii Rolniczej⁷⁵, KUL⁷⁶, Biblioteki Pedagogicznej⁷⁷), a także bibliotek w Zamościu, Białej Podlaskiej, Świdniku. Na bieżąco jest przedstawiana także działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Stałym, wspomnianym już wcześniej, punktem są wspomnienia dotyczące bibliotekarzy z Lublina i regionu oraz „Przegląd wydawnictw o regionie” i „Kronika za rok...”. Wraz ze zmianą szaty graficznej przyjęto zasadę, iż na okładkach kolejnych numerów będą umieszczane zdjęcia kierowników i dyrektorów bibliotek. Rozpoczęto od rocznika 44 z 2001 r., na okładce którego została umieszczona fotografia Zenona Zienkiewicza.

„Bibliotekarz Lubelski” ostatnich dziesięciu lat to czasopismo, które łączy refleksję historyczną z analizą bieżącej problematyki bibliotek Lubelszczyzny. Zmianie uległa strona merytoryczna czasopisma, najbardziej widocznym tego znakiem jest fakt, że od 2008 r. jest to czasopismo recenzowane. Współczesny „Bibliotekarz Lubelski” nie ma już, jak wcześniej, charakteru dokumentacyjnego. Coraz więcej w nim publikacji o charakterze monograficznym, zmierzających do pełnego omówienia podjętego tematu. Objętość artykułów przekracza często 12 stron, zwiększyła się także ich liczba, skutkując wzrostem objętości całego numeru (wydany w 2010 r. numer liczył 157 stron). Omawiane czasopismo stało się w ostatnich latach przedmiotem kilku opracowań naukowych. Powstała bibliografia zawartości za lata 1956-2002⁷⁸, monografia⁷⁹ oraz referat na ogólnopolską konferencję⁸⁰.

Przełóżając numery „Bibliotekarza...” sprzed czterdziestu czy pięćdziesięciu lat zauważamy wiele różnic, tak pod względem edytorskim, wydawniczym, jak i treściowym. Czasopismo kilkakrotnie zmieniałó szatę graficzną, okładkę i kartę tytułową projektowali: w 1958 r. – Henryk Zwolakiewicz, w 1960 r. – Krzysztof Kurzątkowski, w 1976 r. – Jerzy Durakiewicz, w 2000 r. – Jacek Wałdowski. Ewoluowała też zarówno częstotliwość ukazywania się pisma (od kwartalnika do rocznika), jak i treść (od propagandy politycznej do fachowego bibliotekarskiego pisma). Przez zespół redakcyjny przewinó się ponad 40 osób: redaktorów, grafików, fotografików, edytorów, korektorów. Wśród ponad 200 autorów artykułów

⁷⁴ M. Tomasił, *Nasi Sąsiedzi. Ukraina – wystawa ze zbiorów WBP*, tamże, R. 50, 2007, s. 75-88; J. Chapska, „*Twórcy polskiej bibliografii*”. *Wystawa w WBP im. H. Łopacińskiego*, tamże, R. 49, 2006, s. 57-72.

⁷⁵ I. Padzińska, *Biblioteka Główna Akademii Rolniczej w Lublinie*, tamże, R. 45, 2002, s. 57-67.

⁷⁶ T. Stolz, *Gromadzenie zbiorów w Bibliotece uniwersyteckiej KUL w latach 1944-2007*, tamże, R. 52, 2009, s. 139-146.

⁷⁷ G. Stoma, *Koncepcja funkcjonowania i rozwoju Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Komisji Edukacji Narodowej w Lublinie*, tamże, R. 47, 2004, s. 121-128.

⁷⁸ K. Cybulska, *Bibliografia „Bibliotekarza Lubelskiego” za lata 1956-2002*, Lublin 2004, praca dyplomowa w posiadaniu WBP w Lublinie.

⁷⁹ A. B. Wójcik, *Monografia „Bibliotekarza Lubelskiego” 1956-2004*, Warszawa 2006, praca magisterska w posiadaniu WBP w Lublinie.

⁸⁰ E. Hadrian, *W poszukiwaniu modelu idealnego. Czasopisma fachowe Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie w latach 1953-2008*, w: *Działalność wydawnicza bibliotek w czasach konwergencji mediów. Konferencja Biblioteki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – materiały konferencyjne*, pod red. S. Wojnarowicz, B. Kasperka, Lublin 2011, s. 151-160.

byli bibliotekarze różnych bibliotek (publicznych, uniwersyteckich, zagranicznych), pracownicy naukowcy, bibliofile. Obecnie wydawane czasopismo jest bardziej dopracowane pod względem typograficznym, merytorycznym, nie ma ograniczeń co do formatu (ustalony przed laty format B5 pozostał) objętości. Jedynym niezmiennym, niezależnym od czasu ograniczeniem są finanse, których efektem są mniejsze lub większe opóźnienia wydawnicze. Możemy jednak powiedzieć z dumą, że udało się zrealizować plany i zamiary naukowe redaktorów czasopisma. Przede wszystkim, mimo licznych kłopotów, zmian, chwilowej absencji „Bibliotekarz Lubelski” jest na rynku wydawniczym przez 55 lat i ciągle rozwija się.